

Studieförbundens gemensamma överenskommelser

Styrelsen för Studieförbunden fastställde vid sitt sammanträde den 30 december 2021 följande dokument:

- Studieförbundens etiska förhållningssätt
- Studieförbundens tolkningar och rekommendationer om anordnarskap
- Studieförbundens tolkningar och rekommendationer om kulturprogram
- Grundläggande cirkelledarutbildning

Detta dokument är komplement till Folkbildningsrådets dokument, Statsbidrag till studieförbund 2021, Villkor och fördelning. En övergripande förändring i Statsbidragsvillkoren för 2021, som gäller all verksamhet, är att samma person inte får rapporteras som underlag för statsbidrag i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet i mer än 480 studietimmar per år.

Folkbildningsrådets bidragssystem förutsätter att studieförbundet tar ansvar för sin verksamhet. Förutom angivna avgränsningar ska studieförbunden följa och efterleva statsbidragsvillkoren samt studieförbundens egna riktlinjer, Studieförbundens gemensamma överenskommelser och lokala överenskommelser.

Den 19 februari 2020 fattade Studieförbunden beslut om två nya överenskommelser; *Gemensam överenskommelse mellan studieförbunden för samarbeten med föreningar och andra samverkanspartner* samt *Överenskommelse om tillämpning av tillgänglighetsbidraget*, som också gäller tillsvidare.

Studieförbundens gemensamma överenskommelser ska prövas på nytt av styrelsen årligen.

Studieförbundens etiska förhållningssätt

Studieförbundens etiska förhållningssätt gäller alla företrädare för studieförbunden. Varje studieförbund ska arbeta för att studieförbundens etiska förhållningssätt ska genomsyra verksamheten och bäras av alla företrädare. Förhållningssättet tillämpas i all folkbildningsverksamhet som bedrivs med samhällsstöd.

1. Vår verksamhet ska vara trovärdig

Studieförbundens roll som anordnare av folkbildningsverksamhet bygger på förtroende från allmänheten, bidragsgivarna, medlemsorganisationer och stiftare samt deltagarna i verksamheten. Våra företrädare ska trovärdigt och öppet kunna redogöra för verksamhetens innehåll, ekonomi och metoder för att bedriva god folkbildning.

2. Vi diskuterar öppet och sakligt

Vi diskuterar etiska frågor öppet och sakligt med andra studieförbunds-företrädare och med respekt för varandra.

3. Vi tar snabbt itu med frågorna

Vi har hög beredskap för att ta itu med etiska frågor för att värna förtroendet för folkbildningen. Om verksamhet ifrågasätts, ska både den organisation som ifrågasätts och den som ifrågasätter argumentera utifrån sakliga grunder. Vid oegentligheter ska vi agera direkt, redovisa argument öppet och behandla frågorna utan dröjsmål. Vi ska använda våra granskningsverktyg för att snabbt kunna identifiera och åtgärda missförhållanden.

4. Vi tar upp frågor i det sammanhang där de uppstår

Utgångspunkten är tydlig att vi hanterar etiska frågor i det sammanhang och på den nivå där de uppstår. Om frågan i undantagsfall inte kan lösas på en nivå lyfts frågan till nästa ansvarsnivå inom studieförbunden. Inom varje organ för studieförbundens samarbete och inom varje studieförbund finns former för detta. I varje studieförbund finns ansvariga på nationell nivå som ytterst kan kopplas in i etiska frågor inom den egna organisationen eller i relation till ett annat studieförbund.

5. Vi ska följa överenskommelser och föreskrifter

Varje studieförbund ska följa gemensamma överenskommelser om vår verksamhet som träffas inom ramen för branschorganisationen Studieförbunden och följa föreskrifter som utfärdas av Folkbildningsrådet, riksdag och regering samt andra myndigheter och bidragsgivande instanser.

6. Vi respekterar valet av studieförbund

Studieförbunden erbjuder olika kompetens, profil och idémässig särart samt pedagogik och lärresurser. Vår ambition är att inom denna ram nå nya deltagare och ny verksamhet – inte att ta över befintlig verksamhet från annat studieförbund. Vi respekterar deltagares, grupper, och organisationers val av studieförbund. Vi tar inte aktiv kontakt eller utformar lockande erbjudanden i syfte att uppnå ett byte av studieförbund. Studieförbunden ska inte erbjuda ekonomiska eller andra ersättningar som inte motsvaras av specifika kostnader som rör folkbildningsverksamheten.

Studieförbundet ska informera sig om en organisation redan har ett samarbete med eller är medlem i ett annat studieförbund. Varje deltagare, grupp eller organisation är dock suverän att besluta om deltagande i eller samverkan med studieförbund.

När en samverkanspart går över från ett studieförbund till ett annat ska inblandade studieförbunden ha kontakt med varandra.

Organisationer eller verksamheter följer inte med medarbetare vid en övergång mellan studieförbund såvida det inte rör sig om avveckling av verksamhet eller följer av en överenskommelse studieförbunden emellan.

Studieförbundens gemensamma överenskommelse om anordnarskap

Folkbildningsrådets villkor

”Statsbidraget ska användas till att anordna verksamhet som har den inriktning som anges i förordningen.”

”Ansvaret för anordnarskapet innebär att studieförbundet ska säkerställa att varje arrangemang som anordnas med stöd av, eller rapporteras som underlag för, statsbidrag följer statsbidragsvillkoren. Anordnaransvaret kan inte överlåtas till annan part.”

”Studieförbundet kan genomföra sin verksamhet i samarbete med medlemsorganisationer och samverkanspartner. Att studieförbundet stöder ledares och medlemmars kunskapsutveckling med folkbildningens metoder är en viktig del av studieförbundens profil och identitet. Men statsbidraget får inte användas till ett allmänt verksamhets- eller organisationsstöd som kan användas av föreningar och organisationer till att finansiera den egentliga verksamheten.”

”Ersättning till samverkansparten får endast utgå för kostnader direkt förknippade med folkbildningsverksamheten, och studieförbundet får inte schablonmässigt förmedla ett bidrag till en samverkande organisation baserat på omfattning av verksamheten.”

Studieförbunden ska

- bedriva en verksamhet där det tydligt framgår vid utlysande och genomförande, att studieförbunden är anordnare. Deltagare i folkbildningsverksamhet ska känna till vilket studieförbund som arrangerar verksamheten.
- säkerställa den pedagogiska kvaliteten i verksamheten
- ansvara för planering, genomförande och uppföljning av folkbildningsverksamheten på arrangemangsnivå.
- ha regelbunden kontakt med varje ledare.

Begreppsförklaring

Att studieförbundet är *anordnare* – har *anordnarskapet* – innebär att det har det övergripande ansvaret för planering, pedagogisk kvalitet, genomförande och uppföljning av folkbildningsverksamheten utifrån statens syften och Folkbildningsrådets villkor på arrangemangsnivå.

Ordet *samverkanspart* används i det här dokumentet för att beteckna medlems-, samverkans- och samarbetsorganisationer, föreningar, grupper etc.

Tolkningar och rekommendationer

1. Det är viktigt att studieförbundet är tydligt i sin roll som anordnare samt säkerställer att verksamheten bedrivs på ett folkbildningsmässigt sätt. Studieförbundet kan inte överlämna ansvaret som anordnare till någon annan part utan ska ta fullt ansvar för den verksamhet som rapporteras som underlag för statsbidrag.

2. Studieförbundet ska aktivt delta i planeringen av all folkbildningsverksamhet tillsammans med deltagare och cirkelledare och ha regelbunden kontakt med varje ledare för att verksamheten ska kunna godkännas.
3. Planeringsarbetet ska dokumenteras och i efterhand kunna redovisas och följas upp. Som en del av planeringen ska studieförbundet också göra en rimlighetsbedömning av verksamhetens omfattning och innehåll.
4. Studieförbundet ska i planering med samverkanspart tydliggöra vad som är statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet respektive samverkanspartens övriga verksamhet.
5. Deltagaren ska få information och ha kunskap om att hen deltar i folkbildningsverksamhet samt vilket studieförbund som är anordnare.
6. Kvaliteten ska säkerställas genom bland annat cirkelledarutbildning, arbetsplaner, studiematerial och löpande verksamhetsuppföljning.
7. I all information och marknadsföring ska det tydligt framgå att studieförbundet är anordnare. Uttryck som ”sponsras av” eller ”stöds av” ska inte användas.

Studieförbundens gemensamma överenskommelse om kulturprogram

Folkbildningsrådets villkor

”Kulturprogrammen ska ge kulturupplevelser genom föreläsning, sång/musik, dramatisk framställning, film/foto/bild, dans, utställning, litteratur, konst/konsthantverk eller tvärkulturell verksamhet.”

”Kulturprogrammet ska ha en sådan utformning att det bidrar till att skapa delaktighet, upplevelse och eftertanke”

”Ett sammanhållet arrangemang som vänder sig till samma deltagare rapporteras som ett kulturprogram även om det innehåller flera medverkande eller olika kulturformer.

”En utställning kan endast rapporteras en gång per plats den visas, oavsett visningstidens längd. Ett sammanhållet arrangemang som vänder sig till samma deltagare rapporteras som ett (1) kulturprogram även om det innehåller flera medverkande eller olika kulturformer.”

”Kulturprogram ska framföras inför eller tillsammans med minst fem deltagare utöver medverkande och studieförbundets ledare.”

”Ledaren ska

- vara godkänd av en lokal studieförbundsavdelning.
- närvara vid och ansvara för, programmets genomförande samt dess rapportering.”

”Deltagarna ska

- fylla minst 13 år under verksamhetsåret.
- vara samlade fysiskt även om kulturprogrammet framförs i digital form.”

”Kulturprogrammet ska

- framföras inför, eller tillsammans med, minst fem deltagare utöver medverkande och studieförbundets ledare.
- ha en sådan utformning att det bidrar till att skapa delaktighet, upplevelse och eftertanke.
- utannonseras i förväg.
- pågå minst trettio minuter.”

Tolkningar och rekommendationer

Utställningar

1. En utställning ska vara upplagd så att den kan engagera deltagarna i minst 30 minuter. Ansvarig representant för studieförbundet ska finnas närvarande vid invigning eller öppnande av utställningen då eventuella samverkansparter presenteras. Som deltagare rapporteras de personer som är närvarande vid invigning eller öppnande och tar del av utställningen.

2. I planering och marknadsföring av utställningen ska både start- och slutdatum för utställningen framgå. Förlängs samma utställning är det fortfarande samma kulturprogram och kan inte rapporteras som ett nytt kulturprogram.
3. En utställning kan inte visas enbart i förbigående via exempelvis skyltfönster, anslagstavla, korridorer, genomfarter eller liknande. Flera personer (minst fem) ska kunna vistas och vistas på platsen samtidigt. Platsen ska vara tydligt markerad. Studieförbundet ska kommunicera så att alla deltagare informeras om att det är en utställning. Marknadsföring i form av en utställning kan inte rapporteras.
4. För att samma utställning ska kunna rapporteras som ett nytt kulturprogram på samma plats, krävs att det gått ett år sedan utställningen invigdes. En ny utställning betyder att utställningens innehåll är utbytt i sin helhet.
5. En uppskattning av hur många som totalt tagit del av utställningen kan noteras, men är inte rapporterbart.

Sammanhållet kulturarrangemang

6. Grunden är att på samma scen, under en dag och för i stort sett samma publik rapporteras endast ett kulturprogram. För samarbete med föreningar med stor verksamhet, *se särskild överenskommelse med föreningar och andra samverkansparter!*
7. Nya framträdanden på scenen betyder inte nytt kulturprogram. Det kan bli fråga om ett nytt kulturprogram från samma scen om det är planerat och annonserat i förväg och minst 30 minuter mellan föregående och efterkommande program. Det ska finnas tid för byte av såväl publik som artister på scenen.
8. Ett kulturprogram på en annan scen inom området kan rapporteras, om samtliga villkor är uppfyllda.

Övriga sammanhang

9. Information om eller marknadsföring av studieförbundets eller samverkanspartens verksamhet kan inte rapporteras som kulturprogram.
10. Aktiviteter som mässor, öppet hus, festivaler, kulturdagar, stadsfester, marknader och liknande är inte i sig rapporteringsbara.
11. Kulturprogram i privata bostäder kan endast ske i särskilt motiverade undantagsfall.
Se särskild överenskommelse för samarbeten med föreningar!
12. För att ett kulturprogram i anslutning till ett föreningsmöte eller motsvarande ska vara rapporterbart, ska det framgå att det inte är en del av årsmötet utan en avskild del med tydligt anordnarskap.

Grundläggande cirkelledarutbildning

De tio studieförbunden har kommit överens om att en grundläggande utbildning för cirkelledare ska baseras på följande gemensamma grund som studieförbundens pedagogik utgår från:

- alla människors lika värde
- alla människors rätt till demokratisk delaktighet
- erfarenhetsbaserat lärande med stort deltagarinflytande.

Utöver den gemensamma grunden har varje studieförbund sin särart och profil som utgår från respektive studieförbunds värderingar. En cirkelledare förväntas känna till och förstå de värderingar som studieförbundens pedagogik baseras på.

Studieförbundens grundläggande cirkelledarutbildning ska innehålla följande delar:

1. Kunskap om folkbildning i allmänhet och det egna studieförbundet i synnerhet
2. Studiecirkelpedagogiken och ledarrollen inom folkbildningen
3. Kunskap, lärande och grupprocesser
4. Studieförbundets arbete med utvärdering och återkoppling
5. Särskild kunskap om ansvar vid kulturarrangemang
6. Kunskap om dataskyddsförordningen, hantering av personuppgifter och intressekonflikter

Gemensam överenskommelse mellan studieförbunden för samarbeten med föreningar och andra samverkansparter

Detta dokument är ett tillägg till Studieförbundens gemensamma överenskommelse om anordnarskap, för att skapa tydlighet kring vad som gäller vid verksamhet ihop med föreningar och andra samverkansparter. Överenskommelsen ska skapa trygghet i arbetet och stärka folkbildningsarbete som sker tillsammans med andra.

Granskning och uppföljning

All samverkan bör inledas med en analys och bedömning av om och hur samverkan ska ske. I studieförbundens årliga egenkontroll och internkontroll bör samarbetsparter med mycket verksamhet, många deltagare och höga kostnadsersättningar noggrant granskas och följas upp. I riskutsatt verksamhet ska studieförbunden ha extra stark restriktivitet med kostnadsersättningar och följa strikta rutiner för att förebygga, identifiera och motverka oegentligheter.

Obligatorisk uppföljning med minst ett oanmält besök per år hos samverkansparter med mycket verksamhet, många deltagare och höga kostnadsersättningar.

Dokumentation

Alla studieförbund ska dokumentera sin samverkan med föreningar och andra samverkansparter. En samverkanspart kan endast samarbeta med ett studieförbund på samma ort. Studieförbund kan samverka med varandra.

Dokumentationen ska innehålla information om:

Föreningar och andra juridiska personer

- Ansvarig kontaktperson med kontaktuppgifter, föreningars organisationsnummer, registreringsbevis, senaste årsmötesprotokoll, styrelse, stadgar, verksamhetsplan samt bankgiro kopplat till organisationsnummer.

Lokaler

- En lokal ska vara lämpad för planerad verksamhet och i förväg godkännas av anställd på studieförbund.
- Kostnadsersättningar för hyra av privatbostäder ej tillåten.
- Kostnadsersättning för lokalhyra ska vara relaterad till verksamhetens omfattning.

Ekonomihantering

- Studieförbunden ska undvika kostnadsersättningar genom att ta större eget ansvar för inköp av material, utrustning etc. Kostnadsersättningar kan enbart gå till folkbildningsverksamhet.
- Aldrig godkänna ersättning för personliga levnadskostnader, dvs kostnader som kan kopplas till privatekonomi.
- Kräva originalkvitton och fakturaunderlag från föreningar och samarbetsparter som genomför mycket verksamhet, har många deltagare och höga kostnadsersättningar.

Jäv

- Vid risk för jäv mellan anställd och samverkanspart, ska alltid annan anställd på studieförbundet granska samt godkänna samarbetet och kostnadsersättningar.

Beslutad av styrelsen för Studieförbunden 2020-02-20

Överenskommelse om tillämpning av tillgänglighetsbidraget

Nedanstående insatser är godkända pedagogiska merkostnader för det rörliga bidraget för att möjliggöra för enskild deltagare med funktionsnedsättning att delta i ett arrangemang.

Fyra förutsättningar måste vara uppfyllda för att verksamheten ska kunna rapporteras med tillgänglighetsbidrag:

- Deltagaren eller ledaren har en funktionsnedsättning.
- Behov av extra tid och resurser eller anpassning av arrangemanget för deltagande.
- Studieförbundet genomför en förstärkt pedagogisk insats.
- Insatsen har inneburit en merkostnad för studieförbundet.

Insatser som normalt sett görs i samband med arrangemang till exempel marknadsföring, verksamhetsbesök, resor och löpande kontakt med cirkelledare är inte förstärkta pedagogiska insatser.

Nedanstående insatser kan godkännas.

Extra tid och resurser

- Arvoderad ledares mertid. När ledare arvoderas för mertid före och/eller efter arrangemanget för att möjliggöra för deltagarens deltagande.
- Anpassad studietakt. När verksamheten genomförs med fler träffar, längre träffar eller en kombination av kortare men fler träffar.
- Extra arvoderade ledare. När deltagarna behöver extra ledarresurser för att kunna tillgodogöra sig innehållet i verksamheten.
- Tolk. Kan vara teckentolk, dövblindtolk, skrivtolk eller syntolk.
- Extra tid för kontakter. För verksamhetsutvecklare eller arvoderade ledare i deras kontakter med deltagares anhöriga, gode män, förmyndare och boenden som är nödvändiga för att möjliggöra ett deltagande.
- Mentorstöd. För mentor som är med och stödjer deltagarens lärande under verksamheten.
- Anteckningsstöd. Så att deltagaren kan fokusera på att delta i verksamheten.
- Omkostnader för icke arvoderade extra ledare (dock ej resekostnader).
- Pedagogiska insatser för ledare med egna funktionshinder. Till exempel handledning, stöd i planering av sammankomster.

Anpassningar

- Minskad gruppstorlek. När en pedagogisk merkostnad uppstår på grund av att storleken på gruppen anpassas för att en enskild deltagare ska kunna delta i verksamheten.
- Anpassning av studiematerial. Åtgärderna får inte vara av enklare slag eller sådant som ett studieförbund allmänt sett gör i sin verksamhet, till exempel förstorad text i studiematerial, laminering av sånghäften, val av låtar anpassade för målgruppen.
- Teknisk utrustning. Kan till exempel vara textgenerator, datorprogram eller portabel hörselslinga.
- Hyra av anpassad lokal. I det fall då storleken på lokalen måste anpassas för att till exempel rymma assistenter eller andra som har till uppgift att stödja deltagaren.

Fast bidrag

Det fasta bidraget avser kostnader som inte är direkt kopplade till enskilt arrangemang, till exempel ledar-, material- och metodutveckling enligt Folkbildningsrådets villkor.

Beslutad av styrelsen för Studieförbunden 2020-02-20